

NARUČILAC: Opština Bar

OBRADIVAČ: CAU Centar za arhitekturu i urbanizam, Podgorica

LOKALNA STUDIJA LOKACIJE PJEŠČINE

STRATEŠKA PROCJENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

NACRT

Voditelj radnog tima: prof.dr.sc. ANTE BARIĆ

Saradnici: Predrag Babić, dipl.ing.građ.
Uranela Radovanić, dipl.ing.arh.
Zorica Babić, dipl.ecc.
Mladen Vuksanović, bach.man.

DIREKTOR

PREDRAG BABIĆ, dipl.inz.građ.

Podgorica, septembar 2008.

PREDGOVOR

Predsjednik opštine Bar je 1. aprila 2008. godine na osnovu člana 31. Zakona o planiranju i uređenju prostora („Službeni list RCG”, broj 28/05), člana 82. Statuta opštine Bar („Službeni list RCG” – opštinski propisi, broj 31/04, 22/05, 28/06 i 13/07), a u skladu sa Programom planiranja i uređenja prostora opštine Bar („Službeni list CG – opštinski propisi”, broj 08/07 donio Odluku o izradi Lokalne studije lokacije «Pješčine», čiji sastavni dio čini i Strateška studija uticaja na životnu sredinu.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja (“Sl. List RCG”, br. 80/05) definisana je obaveza sprovođenja postupka strateške procjene uticaja na životnu sredinu za planove i programe iz oblasti urbanističkog ili prostornog planiranja.

Ovaj Izvještaj sadrži rezultate Strateške procjene uticaja na životnu sredinu koja je načinjena za predmetnu Lokalnu studiju lokacije. Postupak Strateške procjene proveden je u skladu s odredbama Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. List RCG br. 80/05), a sadržaj ovog Izvještaja je u skladu s odredbama člana 15 Zakona o strateškoj procjeni na životnu sredinu.

Radni tim za Stratešku procjenu je prilikom provođenja postupka procjene usko surađivao s radnim timom koji je izradio Lokalnu studiju lokacije radi međusobne razmjene informacije, podatka i rezultata rada, kako bi elementi Strateške procjene bili ugrađeni u Lokalnu studiju lokacije. Suradnja između radnih timova odvijala se redovnom izmjenom informacija putem elektronske pošte, telefonskih razgovora, te radnih sastanaka.

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu je postupak u kojem pored radnog tima za sprovođenje postupka Strateške procjene trebaju učestvovati i zainteresovani organi, institucije i javnost. Stoga se tokom izvršenja ovog radnog zadatka nastojalo da budu uključeni u ovaj postupak, posebno kod utvrđivanje sadržaja Izvještaja u odnosu na određivanje:

- Ključnih elemenata Studije lokacije koji zahtijevaju obradu;
- Elementa životne sredine koji bi bili zahvaćeni sprovođenjem ključnih elemenata Studije lokacije, te određivanju koji od njih bi mogli biti značajni te stoga zahtijevaju dalju obradu; i
- Ciljeva zaštite životne sredine na međunarodnoj i nacionalnoj nivou koji su značajni za Studiju lokacije; te
- Razmatranje nacrtu Izvještaja strateške procjene.

Postupak Strateške procjene uticaja na životnu sredinu proveden je isključivo na temelju postojećih podataka i dokumenata. Predstavници radnog tima su posjetili predmetno i okolna područja i upoznali se sa sadašnjim stanjem životne sredine.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	II
SADRŽAJ	1
UVOD	3
1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA LOKALNE STUDIJE LOKACIJE I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	5
2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN ILI PROGRAM NE REALIZUJE	11
2. 1 Karakteristike crnogorskog primorja	11
2.2 Postojeće stanje na predmetnom području.....	18
2.3 Mogući razvoj stanja u okolini na predmetnom području ukoliko se ne realizuje Lokalna studija lokacije.....	21
3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA	21
3.1 Karakteristike područja Čanj.....	21
4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA LOKALNOM STUDIJOM LOKACIJE, UKLJUČUJUĆI NAROČITO ONE KOJE SE ODOSE NA OBLASTI KOJE SU POSEBNO ZNAČAJNE ZA ŽIVOTNU SREDINU, KAO ŠTO SU STANIŠTA DIVLJEG BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG SVIJETA SA ASPEKTA NJIHOVOG OČUVANJA, POSEBNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA, NACIONALNI PARKOVI ILI MORSKO DOBRO.....	22
5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE USTANOVljeni NA DRŽAVNOM ILI MEĐUNARODNOM NIVOU KOJI SU OD ZNAČAJA ZA LOKALNU STUDIJU LOKACIJE I NAČIN NA KOJI SU OVI CILJEVI, KAO I SVI OSTALI ASPEKTI OD ZNAČAJA ZA ŽIVOTNU SREDINU, BILI UZETI U RAZMATRANJE U PROCESU PRIPREME	23
5.1 Način određivanja	23
5.2 Opšti ciljevi zaštite životne sredine.....	23

5.3 Posebni ciljevi zaštite životne sredine.....	24
6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI FAKTORE KAO ŠTO SU: BIOLOŠKA RAZNOVRSNOST, STANOVNIŠTVO, FAUNA, FLORA, ZEMLJIŠTE, VODA, VAZDUH, KLIMATSKI ČINIOCI, MATERIJALNI RESURSI, KULTURNO NASLEĐE, ARHITEKTONSKO I ARHEOLOŠKO NASLEĐE, PEJZAŽ, KAO I MEĐUSOBNI ODNOS OVIH FAKTORA	27
6.1. Metodologija, kriterijumi i indikatori.....	27
6.2 Ocjena održivosti.....	30
6.3 Uticaji po područjima	31
6.4 Ocjena održivosti.....	34
7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA, U NAJVEĆOJ MOGUĆOJ MJERI, BILO KOG ZNAČAJNOG NEGATIVNOG UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU DO KOGA DOVODI REALIZACIJA STUDIJE LOKACIJE.....	37
8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA KOJE SU UZETE U OBZIR, KAO I OPIS NAČINA PROCJENE, UKLJUČUJUĆI I EVENTUALNE TEŠKOĆE DO KOJIH JE PRILIKOM FORMULISANJA TRAŽENIH PODATAKA DOŠLO	37
9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	38
10. OPIS PREDVIĐENOG PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE STUDIJE LOKACIJE (MONITORING).....	38
11. ZAKLJUČCI DO KOJIH SE DOŠLO TOKOM IZRADE IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI PREDSTAVLJENE NA NAČIN RAZUMLJIV JAVNOSTI.	38
POPIS LITERATURE	40

UVOD

Temeljni osnov za zaštitu životne sredine predstavljaju odredba Ustava Republike Crne Gore (član 1) kojom je Crna Gora proglašena «ekološkom državom». Time je zaštita panoramske ljepote i biodiverziteta Crne Gore dobila visoki značaj. Na osnovu ovog ustanovljen je sistem zaštićenih područja, od kojih su najznačajnija četiri nacionalna parka i 20 plaža u primorju.

Do novembra 2006. godine, Ministarstvo zaštite životne sredine i prostornog planiranja je imalo nadležnost za pitanja životne sredine na državnom nivou. Od novembra 2006. godine tu je ulogu preuzelo novoformirano Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine.

Nacionalnom strategijom održivog razvoja predviđena je djelotvorna zaštita prirodnih naslijeđa i na nivou države su izdvojena 32 područja, među njima i područje Solila, koja bi trebalo zaštititi u skladu s odredbama EU Direktive o staništima. Naime, ova područja će se kandidovati za Emerald zone. Emerald je ekološka mreža sastavljena od *Područja od posebne važnosti za zaštitu prirode* (Areas of Special Conservation Interest – ASCI). Ona obuhvata područja od velike ekološke važnosti za ugrožene vrste i tipove staništa koji su zaštićeni prema Bernskoj konvenciji o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa. Program Emerald mreže pokrenuo je Savjet Evrope kao dio svojih aktivnosti u implementaciji Bernske konvencije. Za države kandidate za ulazak u EU projekat Emerald mreža predstavlja pripremu i doprinos implementaciji programa NATURA 2000. **NATURA 2000** je ekološka mreža Evropske Unije koja obuhvata područja važna za očuvanje ugroženih vrsta i tipova staništa u skladu sa *Direktivom o zaštiti ptica* (Council Directive 79/409/EEC) i *Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore* (Council Directive 92/43/EEC).

Prostornim planom Crne Gore posebno se ističe potreba zaštite priobalnog područja. U tu svrhu je načinjen i usvojen Prostorni plan posebne namjene za područje morskog dobra Crne Gore, značajni prostorni dokument koji sadrži sve elemente za održivo upravljanje obalnim područjem Republike Crne Gore.

Iako postoje dovoljan broj formalno-pravnih akata za postizanje održivog razvoja, u stvarnosti, obalni pojas i njegove prirodne karakteristike, prvenstveno biodiverzitet, flora i fauna, plaže i pejzaž su značajno ugrožene. Ugrožavaju ga nekontrolisana:

- izgradnja stambenih i turističkih kompleksa,
- odlaganje u more nepročišćenih otpadnih voda,
- odlaganje čvrstog otpada na divlja odlagališta,
- uzurpacija obalne linije i nesmetan pristup moru.

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu, je jedan od alata koji se koristi da bi se osigurao održivi razvoj. To je postupak u kojem se razmatraju politike, planovi i programi kao bi se utvrdilo da li će primjena tih politika, planova i programa možda uticati na životnu sredinu, kako bi se još na višoj nivou odlučivanja izbjegli negativni uticaji. Postupak Strateške procjene započinje u ranoj fazi izrade politika, planova ili programa dok su glavna varijantna rješenja još otvorena.

Postupak, u pravilu, uključuje analizu mogućih uticaja na okolinu, njihovo dokumentovanje u studiji te sprovođenje postupka konsultovanja javnosti o načinjenoj studiji. Nadalje, pri donošenju konačne odluke o prihvatanju razvojnog dokumenta postupak osigurava da se uzmu u obzir dobijena mišljenja o studiji, te da se obavijesti javnost o konačnoj odluci.

Procjene u svojoj suštini trebaju biti proaktivne, jer su sastavni dio procesa donošenja razvojnih odluka. Povećavaju transparentnost u postupku odlučivanja i osiguravaju učešće javnosti u samom postupku.

Republika Crna Gora je Stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu uvela u postupak odlučivanja Zakonom o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu RCG (Sl. list RCG br 80/05), koji je načinjen u skladu s odredbama Direktive Evropske Unije 2001/42/EC o procjeni uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu. Zakon se primjenjuje od 1. januara 2008. godine.

Odredbama člana 5 Zakona o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu RCG, propisano je da se postupak Strateške procjene obavezno primjenjuje za planove ili programe iz *«urbanističkog ili prostornog planiranja ili korišćenja zemljišta, a koji daju okvir za budući razvoj projekata koji podliježu izradi procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim zakonom, kao i za one planove i programe koji, s obzirom na područje u kome se realizuju, mogu uticati na zaštićena područja, prirodna staništa i očuvanje divlje flore i faune.»*

Pet je osnovnih ciljeva Strateške procjene propisano odredbom člana 2 Zakona:

1. *Obezbjedivanje da pitanja životne sredine i zdravlja ljudi budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja planova ili programa;*
2. *Uspostavljanje jasnih, transparentnih i efikasnih postupaka za stratešku procjenu;*
3. *Obezbjedivanje učešća javnosti;*
4. *Obezbjedivanje održivog razvoja;*
5. *Unaprijeđivanje nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.*

Pregled izrade Lokalne studije lokacije

Proces izrade Lokalne studije lokacije započeo je na temelju Odluke Predsjednika opštine Bar donesene 1. aprila 2008. godine.

Izrada predmetne Studije lokacije povjerena je preduzeću CAU Centar za arhitekturu i urbanizam, Bulevar Džordža Vašingtona, Podgorica, po osnovu Ugovora potpisanog 16. aprila 2008.

Nakon što je s Opštinom Bar 21. jula 2008. godine potpisan ugovor o izradi Lokalne studije formiran je radni tim za izradu Studija, koji se sastojao od stručnjaka iz preduzeća CAU koji su nosioci ugovorenog posla te većeg broja konsultanata iz raznih područja i preduzeća iz Crne Gore, i obavljeno je slijedeće:

- izvršen je obilazak predmetnog područja, izrađena je fotodokumentacija, utvrđeno je stanje na terenu
- utvrđeno je da ne postoje validne geodetske podloge, pa je u dogovoru sa Opštnom Bar angažovana referentna firma «Distanca» za izradu istih.

Prikupljena je potrebna dokumentacija za izradu Studije i to:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020. god.
- Prostorni plan područja posebne namjene za morsko dobro
- Generalni urbanistički plan Bar 2020. Izmjene i dopune
- Detaljni plan kontaktnog područja u digitalnom obliku
- Geodetske i katastarske podloge.
- Obavljeni su i konsultativni sastanci s nadležnim organima Crne Gore i opštine Bar.

1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA LOKALNE STUDIJE LOKACIJE I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

Glavni cilj Lokalne studije lokacije

Glavni cilj predmetne Lokalne studije lokacije, prema gore navedenoj Odluci, je da *“odredi uslove za izgradnju, odnosno rekonstrukciju objekata i izvođenje radova u naseljima na području prostornog plana jedinice lokalne samouprave i generalnog urbanističkog plana, na način koji obezbjeđuje sprovođenje tih planova.”*

Područje obuhvata

Predmetno područje nalazi se u crnogorskom primorju na području opštine Bar i zahvata dio područja naselja Mišići, potez Pješćine, do granice PP PPN za Morsko dobro Crne Gore površine 82.059 m² (Slika 1). Generalnim urbanističkim planom opštine Bar ovo područje je namijenjeno za turistički kompleks i turističko stanovanje.

Slika 1. Ortofoto snimak lokacije s granicom lokacije

Kontaktna područja

Područje zahvata Lokalne studije je u kontaktu sa:

- sa zapada – zonom Studije lokacije ČANJ I, čija je izrada u toku
- sa juga – Morskim dobrom
- sa istoka i sjevera – neizgrađenim područjem

Izgrađenost i opremljenost prostora

Predmetno područje nije izgrađeno. U njemu nema nikakvih sadržaja niti objekata. Zona zahvata nije saobraćajno povezana sa okolnim prostorom, a unutar zone ne postoje ni oformljene pješačke komunikacije.

Sadržaj Lokalne studije lokacije

Lokalna studija lokacije ima slijedeći sadržaj:

Rješenje o registraciji

Rješenje Ministarstva za ekonomski razvoj CG o ispunjenosti uslova preduzeća za izradu planske dokumentacije

Rješenja Ministarstva za ekonomski razvoj CG za izdavanje licenci odgovornim planerima za izradu planske dokumentacije

Odluka o izradi Lokalne studije lokacije PJEŠČINE u Baru

Programski zadatak za izradu Lokalne studije lokacije PJEŠČINE u Baru

TEKSTUALNI DIO

1. OPŠTI DIO

- 1.1. Pravni osnov
- 1.2. Povod i cilj izrade plana
- 1.3. Obuhvat i granice plana
2. IZVOD IZ GUP-a BAR
3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
- 3.1. Prirodni uslovi
- 3.2. Stvoreni uslovi
- 3.3. Ocjena stanja

4. PLAN

- 4.1. Prostorna organizacija
- 4.2. Namjena površina
- 4.3. Pregled ostvarenih kapaciteta
- 4.4. Mjere zaštite
5. USLOVI ZA UREĐENJE PROSTORA
- 5.1. Parcelacija
- 5.2. Regulacija i nivelacija
- 5.3. Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju objekata
- 5.4. Uslovi za zaštitu i unapređenje životne sredine
- 5.5. Preporuke za realizaciju

6. PLAN INFRASTRUKTURE

- 6.1. Saobraćaj
- 6.2. Energetska infrastruktura
- 4.4. Telekomunikaciona mreža
- 4.5. Hidrotehnička infrastruktura
- 4.6. Pejzažna arhitektura

GRAFIČKI PRILOZI

01 Geodetska podloga sa granicom zahvata 1:1000

02	Izvod iz GUP-a Bar	1:5000
03	Plan namjene površina	1:1000
04	Plan parcelacije i preparcelacije	1:1000
05	Horizontalna i vertikalna regulacija	1:1000
06	Saobraćaj	1:1000
07	Elektroenergetika	1:1000
08	Telekomunikaciona infrastruktura	1:1000
09	Hidrotehnička infrastruktura	1:1000
10	Pejzažna arhitektura	1:1000

Namjena površina

Namjena prostora zone zahvata Lokalne studije, zadata smjericama GUP-a je turistički kompleks.

Cijela zona turističkog kompleksa definisana je kao jedna urbanistička parcela u okviru koje su planirane različite namjene:

<i>Kondo hotel, hotel, turističko naselje sa vilama I apartmanima</i>	<i>52.407 m²</i>
<i>Pješačke površine</i>	<i>1.786 m²</i>
<i>Površine sporta I rekreacije</i>	<i>3.727 m²</i>
<i>Saobraćajne površine</i>	
<i>(saobraćajnice, trotoari, parkinzi)</i>	<i>18.357 m²</i>
<i>Zelene površine</i>	<i>5.782 m²</i>

Pregled ostverenih kapaciteta

Planom se predviđa izgradnja kapaciteta do 147.600 m² bruto građevinske površine. Planom su definisane površine za izgradnju planiranih kapaciteta.

U maksimalnu bruto građevinsku površinu planiranih objekata obračunava se površina nadzemnih etaža.

Maksimalan broj planiranih smještajnih jedinica iznosi 960.

Na urbanističkoj parceli 1 objekti su planirani na 13 lokacija, koje se, u zavisnosti od zahtjeva Investitora mogu realizovati pojedinačno ili kao cjeline (kondo hotel, hotel, turističko naselje, turističke vile ili apartmani sa pratećim sadržajima).

Svi objekti su planirani kao savremene, moderne građevine. Projektnu dokumentaciju raditi vodeći računa o ambijentalnim uslovima okruženja. Arhitektonski volumen objekta pažljivo projektovati sa ciljem dobijanja homogene slike naselja.

Saobraćajnice

Studijom su predviđena dva ulaza u predmetnu lokaciju i oba su definisana GUP-om. Glavni ulaz u zonu nije vezan za postojeću mrežu saobraćajnica, već predstavlja GUP-om planiranu saobraćajnicu, koja se nalazi van zone zahvata studije. Unutar zone je planirano 5 saobraćajnica-krakova.

Glavna saobraćajnica, koja predstavlja glavni ulaz u zonu, završava okretnicom na vrhu lokacije. Od nje se odvajaju tri kraka, koja završavaju s okretnicama i služe za prilaze pojedinim parcelama. Peti krak, je definisan GUP-om, predstavlja drugi ulaz u zonu, i služi za prilaz budućem hotelu. Ovaj krak dijelom prolazi kroz susjednu zonu.

Vodosnabdjevanje i odvodnja otpadnih voda

Kako se predmetno područje visinski prostire u dvije zone, I zona se povezuje na postojeću mrežu zone „Čanj I“, dok se za potrebe II zone, koja obuhvata većinu predmetnog prostora, planira izgradnja rezervoara i pumpne stanice na planiranoj lokaciji. Snabdjevanje vodom planiranog rezervoara „Pješćine“ obezbijediće se preko postojećeg bunara BN2, odnosno preko planirane pumpne stanice, PS „Pješćine“, zavisno od potrebnih količina voda za planirani prostor. Planirana potrošnja vode je data u Tabeli 1.

I visinska zona

UP1 lokacija	Namjena	Spec. potrošnja (l/s/dan)	Ukupno (m ³ /dan)
1	Turizam-hotel	450	94.5

Srednja dnevna potrošnja iznosi:

- $Q_{sr}=94.50 \text{ m}^3/\text{dan}=1.094 \text{ l/s}$

Maksimalna dnevna potrošnja:

- $Q_{max,dn}=Q_{sr} * K_{dn}=1.094 * 1.5=1.640 \text{ l/s}$

Maksimalna časovna potrošnja:

- $Q_{max,čas}=Q_{max,dn} * K_{čas}=1.640 * 2=3.281 \text{ l/s}$
- $K_{dn}= 1.5, K_{čas}=2$ usvojene vrijednosti

II visinska zona

UP1 lokacija	Namjena	Spec. potrošnja (l/s/dan)	Ukupno (m ³ /dan)
a,b,c,d, e,f,g,h,i, k,m,n	Turist.smjestaj, sportski objekti	350	340

Srednja dnevna potrošnja iznosi:

- $Q_{sr}=340.0 \text{ m}^3/\text{dan}=4.05 \text{ l/s}$

Maksimalna dnevna potrošnja:

- $Q_{max,dn}=Q_{sr} * K_{dn}=4.05 * 1.5=6.075 \text{ l/s}$

Maksimalna časovna potrošnja:

- $Q_{max,čas}=Q_{max,dn} * K_{čas}=6.075 * 2=12.15 \text{ l/s}$
- $K_{dn}= 1.5, K_{čas}=2$ usvojene vrijednosti

Potrebna zapremina rezervoara II visinske zone

- $V=a * V_{max,dn}= 340.0*0.3=102 \text{ m}^3$
- usvojeno 100 m^3
- a-usvojeni koeficijent izravnjanja, $V_{max,dn}$ - ukupna potrošnja u danu max potrošnje.

S obzirom na topografiju terena planiranog zahvata i postojećeg stanja gradske kanalizacione mreže , tehničko rješenje odvodjenja upotrebljenih voda je riješeno :

-Objekti koji se planiraju na lokacijama « l », « m », « i », « n », odvodjenje upotrebljenih voda je riješeno preko odvodnih kanala sa priključenjem na postojeći obalni kolektor DN 300 mm prostorne cjeline «Rekreatursa».

-Planirani objekti na lokacijama « a , b , c , d , e , f , g , h , i , k », su riješene odvodnim kanalima u planiranim saobraćajnicama sa sabirnim odvodnim kolektorom na postojeću gradsku fekalnu mrežu. Kod daljeg projektovanja , neophodno je predvidjeti rekonstrukciju postojećeg kolektora DN 200 mm u saobraćajnici ispod hotela Niš.

Za prihvat površinskih voda sa objekata, uređenih i slobodnih površina lokacije, predviđena je izgradnja mreže atmosferske kanalizacije. Glavni atmosferski kanal projektovan je u profilu saobraćajnice sa kanalizacionim šahtama na potrebnim mjestima. Voda se u kanal sakuplja sistemom uličnih slivnika. Odvođenja površinskih voda je riješena po visinskim zonama sa dva odvojena glavna odvoda do najbližeg recipijenta – postojećeg otvorenog površinskog kanala.

Uslovi za zaštitu i unapređenje životne sredine

Unapređenje životne sredine

- u cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije. Pri izgradnji koristiti savremene termoizolacione materijale, kao bi se smanjila potrošnja toplotne energije
- predvidjeti mogućnost korišćenja solarne energije
- kao sistem protiv pretjerane insolacije koristiti održive sisteme (zasjenu škurama, građevinskim elementima, zelenilom I dr.) kako bi se smanjila potrošnja energije za vještačku klimatizaciju
- drvoredima smanjiti uticaj vjetra i obezbijediti neophodnu zasjenu u ljetnjim mjesecima
- ubacivanjem zelenih masa u strukturu objekata omogućiti korisnicima prostora kontakt sa prirodom
- predvidjeti zelenu tampon zonu između saobraćajnica I građevinskih struktura,
- suspenziju smeća I otpada vršiti u okviru organizacije komunalne djelatnosti

Oblikovanje i uređenje prostora

- oblikovanje prostora mora biti usklađeno sa namjenom i sadržajem planiranih objekata.
- likovno i oblikovno rjesenje građevinskih struktura mora da slijedi klimatske i ambijentalne karakteristike grada.
- obradu fasada objekata raditi od odgovarajućih materijala kvalitetnih tehničkih karakteristika, koji garantuje adekvatnu zaštitu enterijera objekta.
- na fasadama objekata predvidjeti obradu fasade sa detaljima kamene obloge, karakteristične za podneblje i ambijent.
- obrada površina partera prostora u okviru parcela, kao i javnih prostora mora odgovarati svojoj namjeni.

Urbanistički pokazatelji ostvarenih kapaciteta u okviru lokacije Pjescine

<i>površina zahvata plana</i>	82.059 m ²
<i>max. površina pod objektom</i>	41.030 m ²
<i>max. bruto razvijena površina objekata</i>	147.700 m ²
<i>max.broj smještajnih jedinica</i>	960

<i>PP / PZ (index zauzetosti urbanističke parcele)</i>	0.5
<i>PR / PZ (index iskorišćenosti urbanističke parcele)</i>	1.8

Relevantni planovi, politike i strategije

Sistem prostornog planiranja u Crnoj Gori zasniva se na hijerarhiji planova, počevši od Prostornog plana Crne Gore pa prema nižim nivoima. Predmetna Lokalna studija lokacije je u izravnoj vezi sa slijedećim relevantnim planovima, politikama i strategijama razvoja, usvojenim na državnom, odnosno lokalnom nivou:

1. Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine,
2. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore,
3. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore,
4. Prostorni plan područja posebne namjene za Morsko dobro,
5. Generalni urbanistički plan opštine Bar,
6. Strateški master plan za otpadne vode za Crnogorsko primorje i opštinu Cetinje,
7. Strateški master plan za upravljanje čvrstim otpadom,
8. Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine.

2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN ILI PROGRAM NE REALIZUJE

2. 1 Karakteristike crnogorskog primorja

Uvod

Kao što je već ranije navedeno predmetno područje nalazi se u crnogorskom primorju na području opštine Bar i zahvata dio područja naselja Mišići, potez Pješćine, površine 82.059m². Područje neposredno kontaktira sa područjima:

- sa zapada – zonom Studije lokacije ČANJ I, čija je izrada u toku
- sa juga – područjem Morskog dobra
- sa istoka i sjevera – neizgrađenim područjem

Područje plana nije izgrađeno. Prekriva ga prirodna zimzelena vegetacija tipa makije i u njemu nema nikakvih sadržaja niti objekata. Područje nije saobraćajno povezana sa okolnim prostorom, a ne postoje ni oformljene pješačke komunikacije. Mreža instalacija infrastrukture nije izgrađena.

Prije prikaza postojećeg stanja na predmetnom području ukratko će biti prikazane karakteristike Crnogorskog primorja u cjelini, i to zbog dva razloga:

- zbog sagledavanja vrijednosti i značaja predmetnog područja u odnosu na Crnogorsko primorje u cjelini, i
- nedostataka podataka o životnoj sredini za predmetno i susjednih područja, koji čine jedinstvenu prostornu i životnu cjelinu, i korištenja podataka iz šireg područja da bi se analognim putem prikazalo sadašnje stanje u predmetnom i susjednim područjima, te procijenili mogući uticaji na životnu sredinu primjene Studije.

Opšte osobine Crnogorskog primorja

Crnogorska obala čini dio istočnog ruba južno Jadranske depresije koja je formirana u ranom tercijaru. Stoga su u ovom području prisutni paleomediteranski floristički i faunalni elementi Indo - Pacifične biogeografskog područja.

Ukupna dužina obalne linije iznosi 293 km, od čega se 105.7 km odnosi na obalu Boko-Kotorskog zaliva a 11,1 km na nekoliko nenaseljenih ostrva. Kontinentalni šelf je veoma strm i na udaljenosti od 35 km od obale more doseže dubinu od 1.000 metara.

Obalna linija, izuzev Boka Kotorskog zaliva, je ravna s malim uvalama koje su izložene djelovanju vjetra i talasa, posebno iz SE, W, SW and NW smjerova. Najveći dio obale je kamenit s dobro formiranim klifovima.

Reljef je obalnog područja vrlo složen i specifičan. Karakterišu ga nagle hipsometrijske promjene na malom prostoru. Na samoj obali nalazi se uska primorska ravnica iz koje se uzdižu strme planine, ponekad već i od same obale. Strma obala je naročito izražena između Budve i Ulcinja, gdje se smjenjuju rtovi i strmi otsjeci i mali zatoni. Značajnija proširenja primorske ravnice nalaze se oko Ulcinja, Bara, Buljarice, Grablja i Tivta. Posebnu znamenitost primorja predstavlja Bokokotorski zaliv. Sastoji se od četiri međusobno povezana zaliva. Okružen je strmim planinama Orjenom i Lovćenom i planinskim lancima koje povezuju ove planine. Nastao je u predpleistocenskom periodu procesima denudacije i erozijom fliša i korozijom krečnjaka. Specifičnost Crnogorskog primorja predstavljaju i mnogobrojne pjeskovite i pjeskovito-šljunčane

plaže, nastale na mjestima gdje je erozija odnijela uzani pojas krečnjaka. Njihov broj prelazi 100, a dužina im je preko 70 km. Najpoznatije su plaže Velika i Mala plaža u Ulcinju, plaže u Sutomoru, Baru, Petrovcu, Boki Kotorskoj i dr.

Orografija obalnog područja uslovljava da je ono zaštićeno od djelovanja vjetrova s kopna. To uz veliki broj sunčanih sati preko cijele godine daje posebnu vrijednost plažama koje su veoma važan prirodni element potreban za razvoj turizma.

Klimatske prilike

Karakteristika Crnogorskog područja je da ima umjerenu klimu s blagom zimom i ne prevrućim ljetom. Minimalna temperatura vazduha u zimskim mjesecima iznosi 5°C, dok u ljetnim mjesecima ta temperatura ima vrijednost od 20 °C. Maksimalne pak mjesečne temperature u ljetnim mjesecima imaju vrijednost od oko 30 °C, a u zimskim mjesecima 11-13 °C. Broj dana za područje Bara kada temperatura prijeđe određene limite, koji označavaju tzv. ljetne, tropske i mrazne dane je slijedeći:

- broj ljetnih dana kada temperatura tokom dana prijeđe 25 °C je 97,4;
- broj tropskih dana kada temperatura preko dana prijeđe vrijednost od 30 °C je 13,0; i
- broj mraznih dana kada temperatura tokom dana padne ispod 0 °C je 8.

Na području Bara, kao i na cijelom primorju, osim Bokokotorskog zaliva, dominantni su vjetrovi iz smjera sjeveroistoka i jugozapada, kao što se vidi iz donje tabele.

Tabela 2. Učestalost smjera vjetrova za meteorološku postaju Bar

Smjer vjetra	Učestalost (%)
Sjeveroistok	20,0
Istok-sjeveroistok	18,9
Sjever-sjeveroistok	8,1
Zapad	7,8
Zapad-jugozapad	7,2
Tišina	5,2

Broj dana bez vjetra je veoma mali, što pokazuje da je područje vjetrovito. Međutim, brzina vjetra nije velika. Najveću srednju brzinu za stanicu Bar od 5 m/s ima vjetar iz sjevernog smjera s učestalošću od 5,9%, a najveću maksimalnu brzinu od 18 m/s ima vjetar iz pravca sjeveroistoka.

Flora

Čitav pojas morskog dobra Republike Crne Gore pripada provinciji eumediteranske zone zimzelene vegetacije sveze *Quercion ilicis*. Izvorno, ovu svezu sačinjavaju šumske sastojina sa karkterističnim prisusutvom česvine, odnosno njihova degradirana, žbunovita varijanta – makija. Danas su izvorne sastojine očuvane u fragmentima.

Razlikujemo nekoliko tipičnih zona vegetacije u primorju:

Halofitna zona: Obuhvata vegetaciju na slanim staništima neposredno uz more. Postoje tri tipa staništa a najznačajniji je biljni svijet močvarnih staništa na zaravnjenim obalama u Tivatskom polju i u Štoju kod Ulcinja.

Zimzeleni pojas makije *Orno quercetum ilices*: Ovaj pojas je prisutan na velikom djelu primorja.

Halofitna zona: Obuhvata vegetaciju na slanim staništima neposredno uz more. Postoje tri tipa staništa a najznačajniji je biljni svijet močvarnih staništa na zaravnjenim obalama u Tivatskom polju i u Štoju kod Ulcinja.

Zimzeleni pojas makije *Orno quercetum ilices*: Ovaj pojas je prisutan na velikom djelu primorja.

Vegetacija strmih i otvorenih krečnjačkih stijena: Ovaj je pojas prisutan na strmim padinama crnogorskih primorskih planina i odvojenih krečnjačkih blokova okrenutih prema moru. U ovom pojasu rastu mnoge rijetke i endemične biljke.

Vegetacija na grebenima i vrhovima primorskih planina: ovaj pojas koji obuhvata vrhove primorskih planina sadrži veliki broj endemičnih i rijetkih biljnih vrsta.

Karakteristične fitocenoze: Od značaja je navesti zajednicu oleandra i lovora Risna, te sastojine pitomog kestena u Boki (Kostajnica, Stoliv i okolina Tivta).

Dekoratívna flora: U priobalnom pojasu postoji duga tradicija uzgajanje ukrasnih biljaka domaćeg i stranog porijekla. Ukrasne biljke uzgajaju se na razne načine: u parkovima i drugim javnim zelenim površinama, privatnim vrtovima i stanovima. Pogodnost blage mediteranske klime, kao i tradicionalno duga pomorska povezanost s dalekim zemljama omogućili su da se u primorju danas nalazi oko 170 odomaćenih egzotičnih biljnih vrsta.

Fauna

Kako su životinjske zajednice vezane na biljne zajednice prikazati ćemo ih prema slijedećim zonama:

Staništa zone udara morskih talasa: Ovaj je pojas veoma uzan, širine 2-3 m. Samo na pjeskovitim obalama je širi. Ovaj prostor se odlikuje odsustvom kopnene vegetacije, a nastanjuju ga puževi i školjke, te ptice koje tu nalaze hranu.

Staništa pješčanih obala: Ovo područje se odlikuje pješčanom podlogom različitog sastava i krupnoće zrna. Nalazi se u području Velike ulcinjske plaže i plaža Buljarica i Jaz.

Staništa makije, gariga i kamenjara: Ova staništa su veoma složena i karakteristična za karstna područja. U ovom području nalaze se niz endemičnih mediteranskih vrsta, naročito insekata, gmizavaca i termofilnih vrsta ptica. Od sisara je neredovito prisutan šakal.

Staništa močvara: U primorskom pojasu manje močvare nalazi se u okolini Tivta (Solila) zaleđu Buljaričke plaže i u zaleđu Velike plaže kod Ulcinja. Područja su to od značaja za zimovanje, ali i gniježđenje velikog broja ptica. Močvare su bogate i brojnim vrstama vodozemaca i raznih «vodenih insekata».

Staništa listopadnih šuma i šikara: Fauna ovih područja je bogata i složena. Karakteriše je obilno prisustvo ptica pjevačica, povremeno prisustvo krupnijih sisara i veoma složen svijet šumskih insekata.

Staništa naselja i agrarnih površina: Ova staništa su uglavnom kombinovana između naselja i agrarnih površina.

Ekološke karakteristike priobalnog mora

Vode Crnogorskog kontinentalnog šelfa pripadaju zoni intezivne izmjene vodenih masa između Jadranskog i lonskog mora. Tako ulaz slane i tople lonske površinske vode prevladava u površinskom i srednjem sloju, dok izlaz hladnije i manje slane Jadranska vode prevladava u donjem sloju. Stoga je dominantno strujanje u površinskom sloju u smjeru NW, posebno tokom toplijeg dijela godine. Brzina površinskog strujanja varira između 0,2 i 0,5 ms⁻¹ (Skrivanic i Vucak, 1983).

Temperatura u površinskom sloju varira između 13 i 27° C, dok u donjim slojevima nikada ne pada ispod 12 - 13°C. Zasićenje kiseonikom varira između 80 i 112% (Skrivanic i Vucak, 1983).

Vode šelfa su siromašne hranjivim solima, izuzev zone ušća rijeke Bojane. Prosječna koncentracija reaktivnog fosfora (PO₄-P) je 0.05 μ mol/kg, dok ukupnog fosfora varira između 0.2 i 0.3 μ mol/kg. Koncentracija nitrata (NO₃-N) varira između 0.5 - 3.0 μ mol/kg, a silikata 1.5 - 4.0 μ mol/kg (Skrivanic i Vucak, 1983). Ove veličine su značajno manje nego one za srednji i sjeverni Jadran (Zore - Armanda et al., 1991). Stoga, iako primarna proizvodnja ili koncentracija klorofila *a* nisu nikada mjereni u ovom području, niske koncentracije hranjivih soli ukazuju na niski potencijal organske proizvodnje ovog područja.

Stanje kvaliteta priobalnog mora

Iako se u obalno more ispuštaju cjelokupne količine nepročišćenih urbanih otpadnih voda, sanitarna kvaliteta mora na javnim plažama je tokom 2007. godine u potpunosti zadovoljavala sanitarne kriterijume (Tabel 3 i 4.). Od ukupno 6 mjerenja na 8 plaža (48 rezultata), u 23 slučajeva more je bilo I klase, i 25 slučajeva II klase. Obe klase su pogodne za kupanje i rekreaciju na moru.

Tabela 3. Rezultati ispitivanja sanitarne kvaliteta plaža u 2007. godini za područje Bara.

Plaža/kvalitet (klasa)/broj uzoraka I klase	Izlazak						Broj uzoraka I Klase
	II	III	IV	V	VI	VII	
Topolica	I	I	II	II	II	I	3
Žukotrlica	I	I	I	II	I	I	5
Crvena plaža	I	I	I	II	II	II	3
Veliki pijesak	II	I	II	I	II	II	2
Utjeha (kupalište "Paradizo")	II	I	II	I	II	I	3
Sutomore-kupalište "Centar"	II	II	I	I	II	II	2
Sutomore kupalište kod "Tri duda")	II	I	II	II	II	I	2
Čanj	II	I	I	II	II	I	3

Tablica 4. Granične vrijednosti za kvalitet vode za kupanje i rekreaciju

Parametar	Jedinica	I KLASA	II KLASA
Ukupne koliformne bakt.	U 100 ml	500	10.000
Fekalne koliformne bakt.	U 100 ml	100	2.000
Fekalni streptokoki	U 100 ml	100	100
Salmonela		0	0
Enterovirusi	PFU/ 10 l	0	0
PH		7-9	6-9
Boja		Prirodna	Prirodna
Mineralna ulja	mg/l	0	0,3
Površinski aktivne supstanci	mg/l LAS	0	0,3
Fenoli	mg/l	5	50
Prozirnost	m	2	1
Kisik	% O ₂	80-120	80-120
Plivajuće supstanci		Bez plivajućih supstanci	Bez plivajućih supstanci
NH ₄	mg/l	0,04	0,2

Kvalitet vazduha

Kvalitet vazduha na predmetnom području, prema kojima bi se moglo egzatno odrediti sadašnje stanje sistematski se ne prati. Postoje sistematski podaci o kvalitetu vazduha, koji su prikupljeni na lokaciji Dom zdravlja u Baru pored glavne saobraćajnice. Na ovoj lokaciji mjerena je kvalitet vazduha u okviru Programa monitoringa životne sredine u Crnoj Gori. U Izvještaju za 2006. godinu konstatovano je slijedeće:

- koncentracije sumpor dioksida i ukupnih azotnih oksida ne prelaze zakonom propisane norme, ni kao srednje ni kao maksimalne mjesečne koncentracije (Csr. I Cmax.), niti kao Csr., Cmax. i C95 na godišnjem nivou i daleko su niže od propisanih GVZ;
- koncentracija prizemnog ozona, Cmax. u februaru mjesecu prelazi GVZ i predstavlja maksimalnu godišnju vrijednost;
- sadržaj lebdećih čestica dima i čađi samo kao Cmax. na godišnjem nivou prelaze GVZd, dok srednje vrijednosti ne prelaze propisane GVZ.;
- sadržaj teških metala u lebdećim česticama i taložnim materijama u svim ispitivanjima je bio ispod GVZd;
- sadržaj policikličkih aromatskih ugljikovodika PAH-ova u lebdećim česticama i kao Csr. i kao Cmax. značajno prelazi GVZd. Maksimalna godišnja vrijednost izmjerena je u maju mjesecu;
- koncentracije specifičnih zagađujućih materija: amonijaka, vodonik sulfida i formaldehida u svim ispitivanjima na ovoj lokaciji su bili značajno ispod GVZd.

Na osnovu rezultata godišnjeg monitoringa kvaliteta vazduha u Baru može se zaključiti da je kvalitet vazduha zadovoljavajući. Lebdeće čestice – prašina, problem je svih urbanih cjelina i Crnoj Gori. Visoke koncentracije policikličkih aromatskih ugljikovodika PAH-ova, ukazuje na visok stepen zagađenosti vazduha u svim naseljenim mjestima u Crnoj Gori prvenstveno od izduvniha gasova od motornih vozila koja su većinom stara i bez neophodnih katalizatora, kao i na veoma loš kvalitet benzina i drugih naftnih derivata. Ovakvom stanju doprinose i ostali industrijski izvori, koji nemaju neophodna filterska postrojenja. S obzirom na visoku toksičnost PAHova i moguću karcergenost, neophodno je poduzeti dodatne mjere na regulaciji saobraćaja, prvenstveno u javnom prevozu u naseljenim mjestima.

Buka

Sistematski podaci o buci na širem području ne postoje, stoga ćemo postojeće stanje prikazati na isti način kao i kvalitet vazduha. Postoje podaci o buci za grad Bar, i to za raskrnicu «Makedonske» i «Vladimira Rolovića» s Bulevarom «24. oktobra», za raskrnicu «Bulevar 24 oktobar» i «Bulevar revolucije» (dvije mjerne pozicije), te parku «Knjaževa bašta», koji su prikazani u Tabeli 5. Glavni izvori buke su u prvom redu drumski saobraćaj. Intezitet buke prelazi maksimalno dozvoljeni nivo buke za područje namijenjeno stanovanju.

Tabela 5. Podaci o buci mjereni na raskrsnici «Makedonske» i «Vladimira Rolovića» s «Bulevarom 24. oktobra», za raskrnicu «Bulevar 24 oktobar» i «Bulevar revolucije» (dvije mjerne pozicije), te parku «Knjaževa bašta» tokom 2005. godine.

Godina	N.D.N.B	L _{Aeq}	Max L	Min L	Max P	SEL	L ₅	L ₉₅
Raskrsnica «Makedonske» i «Vladimira Rolovića» s Bulevarom «24. oktobra»,								
2005 Ljeto	65	69,5	87,6	54,1	98,8	102,1	74,5	61,6
2005 Zima	65	69,0	88,5	57,7	103,1	101,5	73,7	62,0
Raskrsnica «Bulevar 24 oktobar» i «Bulevar revolucije» (dvije mjerne pozicije)								
I Ljeto	65	65,3	92,0	47,2	103,4	98,0	70,0	53,0
I Zima	65	67,7	97,8	48,8	109,1	100,3	69,7	55,2
II Ljeto	65	60,3	82,8	44,0	98,8	92,8	65,0	50,0
II Zima	65	59,1	80,5	46,5	97,8	91,7	-	-
Park «Knjaževa bašta»								
Ljeto	50	50,6	65,3	44,9	88,0	83,2	53,7	46,6
Zima	50	46,8	60,2	40,0	83,9	79,4	49,5	43,0
N.D.N.D. – Najviše dozvoljeni nivo buke; L_{Aeq} – ekvivalentni nivo buke Max L - maksimalni nivo buke; Min L – minimalni nivo buke Max P – maksimalni pik; SEL – nivo izloženosti buci L₅ – nivo 5 %; L₉₅ - nivo 95 %								

Tabela 6. Granični nivoi buke u otvorenim boravišnim prostorima za pojedine zone prema odredbama Pravilnika o graničnim vrijednostima nivoa buke u životnoj sredini (Sl. List RCG, 75/06).

Područje/zona	Granični nivoi buke u otvorenim boravišnim prostorima (dB)		
	Dan	Veče	Noć
Turistička područja, mala i seoska naselja, kampovi i školska zona	50	50	45
Poslovno-stambena područja, turistička mjesta, školska igrališta	60	50	50

Zelene površine i vegetacija

U širem području lokacija postoje slijedeći tip vegetacije:

- **Zimzeleni tip makije** *Orno quercetum ilices*: Ovaj tip vegetacije je prisutan na velikom djelu šireg područja na lokacija na kojima nije uništen usled izgradnje.

Na području grada Bara, naselja Sutomore, kao i u okviru hotelskih kompleksa nalaze se mnogobrojne zelene površine, koje su nastale sadnjom različitog ukrasnog bilja.

Zaštićeni objekti prirode i vegetacija

Na predmetnom području nalaze se slijedeći objekti koji su registrovani i zaštićeni u skladu s odredbama Zakona o zaštiti prirode (Sl.list SRCG 36/77 i 2/89):

1. Kao rezervat prirodnog predjela

- poluostrvo Ratac sa Žukotrlicom (30 ha)

2. Pjeskovito-šljunkovite plaže

- plaža Sutomore (4 ha)
- plaža Čanj (3,5 ha)
- plaža Pećin (1,5 ha)

3. Biljne zajednice

- tisa (*Taxus baccata*), zaštićena na cijelom primorju
- božikovina (*Ilex aquafolium*), zaštićena na cijelom primorju
- srpska ramondija (*Ramondia serbica*) – zaštićena u području oko Bara

Riješenjem Republičkog zavoda Crne Gore (Sl.list SRCG 36/82) na području cijele države zaštićene su 52 biljne vrste, 314 životinjskih vrsta i cijeli red slijepih miševa. Od toga na predmetnom području postoje slijedeće biljne vrste:

1. Endemične i rijetke vrste

- Baldaćijeva lazarkinja (*Asperula baldacci*)

2. Rijetke i dekorativne vrste

- drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides* L.)
- pčelice (rod *Ophris* L.)
- kaćun (*Orchis simia* Lam)

Pejzaž

Pejzaž crnogorskog primorja je raznolik i atraktivan. To je rezultat klimatskih, geomorfoloških, hidrografskih i vegetacijskih karakteristika područja. Izdvajaju se osam tipova pejzaža: pejzaž higrofilnih šuma i šikara, močvarni pejzaž, pejzaž dina, pejzaž šljunkovito-pjeskovitih obala, pejzaž primorskih grebena i stjenovitih obala, pejzaž blatnih obala, pejzaž Bokotorskog zaliva, i antropogeni pejzaž.

U širem području Lokalne studije lokacije prisutni su:

- pejzaž šljunkovito-pjeskovitih obala,
- pejzaž primorskih grebena i stjenovitih obala,
- antropogeni pejzaž.

Pejzaž šljunkovito-pjeskovitih obala je karakterističan pejzaž za preko 100 većih i manjih plaža smještenih u otvorenim uvalama i zalivima, između strmih krečnjačkih grebena i rtova. Plaže su pokrivene pijeskom ili pijeskom i šljunkom različite boje i veličine.

Kvalitet pejzažnog izraza zavisi od granulometriskog sastava podloge, očuvanosti plaža, karakteristika pejzaža kontaktnog pojasa kopna i pejzažnog lika neposrednog zaleđa.

Ovaj je pejzaž prisutan u području plaže Perčin, plaže Čanj, plaže Sutomore.

Pejzaž primorskih grebena i stjenovitih obala je karakterističan za stjenovitu obalu i uži priobalni pojas sa neposrednim zaleđem. Osnovni gradivni elementi ovog pejzažnog tipa su krečnjački grebeni, rtovi, kamenita obala i zimzelena vegetacija. Ovaj je tip pejzaža, uglavnom, očuvan od antropogenog uticaja, izuzev na lokalitetima gdje je usječena Jadranska magistrala. Glavni razlozi za očuvanost je nepristupačnost strmih kamenitih obala i nepogodnost za izgradnju.

Antropogeni pejzaž je nastao kao rezultat velikih zahvata, kao što su gradska područja Bara, Sutomora, itd.

Svaki od navedenih tipova pejzaža su napadnuti i ugrožava ih:

- neadekvatna namjena površina,
- neplanska izgradnja raznih vrsta objekata (hoteli, kampovi, vikend naselja),
- uništavanje postojeće vegetacije,
- neadekvatne pejzažne intervencije,
- instaliranje opreme i uređaja za rekreaciju,
- betoniranje obale,
- luke,
- industrijski objekti,
- saobraćajnice,
- neuređeni deponiji smeća.

2.2 Postojeće stanje na predmetnom području

Općenito o lokaciji i vegetacija

Kao što je već ranije navedeno predmetno područje je ostalo netaknuto, sa zapada graniči turističkom zonom ČANJ I, sa sjevera i istoka s neizgrađenim područjem, a s juga Morskim dobrom.

Teren je strm s nagibom od 10-15 %, a obala hridinasta (Slike 2 i 3). Područje je prekriveno zimzelenom vegetacijom tipa makije u kojoj prevladava crnika (*Quercus ilex*), lemprika (*Viburnum tinus*), obična zelenika (*Phytolacca media*), veliki vrjes (*Erica arborea*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), mirta (*Myrtus communis*), i dr.

Kvalitet vazduha i buke

Ranije navedeni podaci o kvaliteti vazduha u širem području pokazuju da je vazduh na mjernim mjestima, koja su blizu postojećim izvorima zagađenja umjereno zagađen. Glavni izvori zagađenja vazduha su drumski saobraćaj, tokom cijele godine, i ložišta za zagrijavanje stambenih i drugih objekata tokom hladnijeg dijela godine. Uzimajući u obzir ranije opisane karakteristike vjetra u crnogorskom primorju (prevladavaju vjetrovi koji duvaju iz pravca kopna prema moru), opravdano se može zaključiti da je u područjima u kojima nema intenzivnog prometa, i koja su udaljena od postojećih izvora zagađenja, vazduh čist i nezagađen.

Slika 2. Pogled na predmetno područje

Slika 3. Pogled na predmetno područje

Kako je predmetno područje bez saobraćaja i drugih aktivnosti, te je udaljeno od saobraćajnica i gradskog područja s intezivnim saobraćajem, opravdano se može zaključiti da je vazduh u predmetnom području čist.

Slično se može zaključiti i za buku koju stvara drumski saobraćaj.

Kvalitet mora

Kao što je uvodno rečeno podaci o kvaliteti mora su veoma oskudni te nije moguće egzatno odrediti sadašnje stanje u obližnjem području. Međutim, korištenjem postojećih podataka i ekspertnim opažanjem, uzimajući u obzir karakteristike crnogorskog probalja u cjelini, te glavne izvore zagađenja mora, bilo je moguće dati ocjenu sadašnjeg stanja.

Boja i prozirnost mora u cijelom području značajnije ne odudaraju od boje i prozirnosti u ostalom dijelu primorja.

Na temelju već ranije prikazanih podataka o sanitarnoj kvaliteti morskih plaža moguće je zaključiti da su glavni izvor zagađenja mora, komunalne otpadne vode, koje se nepročišćene ispuštaju kratkim ispustima u more, ili se pak procjeđuju u more iz propusnih septičkih jama. Postojeći podaci nisu alarmantni, što se tiče sadašnjeg stanja, ali ukazuju na postojenje onečišćenja, koje s porastom opterećenja može postati kritično i ograničiti ili čak onemogućiti korištenje mora za postojeću namjenu (kupanje i rekreaciju u cijelom predmetnom području). Opasnost od moguće pojave eutrofikacije ne postoji, budući da dubina mora i dužobalno strujanje ne omogućuju akumulaciju hranjivih soli u priobalnom moru.

Pejzaž

Na predmetnom području se nalazi netaknuti pejzaž primorskih grebena i stjenovitih obala.

Objekti kulturne baštine

Na predmetnom području kao i na susjednim kontaktnim područjima nema objekata od kulturno-istorijskog značaja niti su poznati bilo kakvi arheološki nalazi.

Zaštićeni objekti prirode

U okviru kategorije spomenici prirode plaža Čanj u susjednom području je zaštićena kao pješčano-šljunkovita plaža rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, na osnovu Zakona o zaštiti prirode (Sl. list RCG, br. 36/77, 39/77, 2/89, 29/89, 39/89, 48/91, 17/92, 27/94).

Na predmetnoj lokaciji nema zaštićenih ili ugroženih biljnih ili životinjskih vrsta.

2.3 Mogući razvoj stanja u okolini na predmetnom području ukoliko se ne realizuje Lokalna studija lokacije

Vrlo je vjerovatno da bi dosadašnji trend neplanske i nekontrolirane izgradnje koji je prisutan na cijelom crnogorskom primorju zahvatio i predmetno područje. Time bi započelo ugrožavanja sadašnjeg netaknutog stanja životne sredine kroz:

- narušavanje pejzaža
- uticaj na bioraznolikost
- smanjenje prirodnih zelenih površina
- povećanje zagađenja mora
- opterećenje infrastrukture u susjednim područjima.

Naime, neplanskom izgradnjom objekata se narušava prirodni i specifični pejzaž crnogorskog primorja. Stvaraju se aglomeracije koje se ne uklapaju u prirodni ambijent.

Izgradnjom novih objekata se uništavaju zelene površine pokrivene za crnogorsko primorje specifičnom vazdušnom zelenom makijom, što na određenim lokalitetima može dovesti do nestanka pojedinih biljnih i životinjskih vrsta i time do smanjenja bioraznolikosti.

Izgradnjom novih objekata za stanovanje se povećava broj osoba koji će povremeno ili stalno boraviti na predmetnom području. Time se povećava količina čvrstog otpada koji se nekontrolirano odlaže i time zagađuje tlo. Isto tako se povećavaju količine urbanih otpadnih voda. Kako u predmetnom području ne postoji sistem javne odvodnje, otpadne vode bi se vrlo vjerovatno odlagale u individualne septičke jame, koje su u pravilu propusne. Iz septičkih jama otpadne vode se procjeđuju u okolno tlo i mogu doći na površinu zemlje, ili u more i tako zagađivati more. Nastalo zagađenje smanjuje kvalitet mora i može onemogućiti kupanje i rekreaciju na moru.

3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA

Primjena Lokalne studije lokacije će prvenstveno imati uticaj na samu lokaciju, te na susjedno područje, koje obuhvata Studija lokacije Čanj.

Karakteristike predmetne lokacije su opisane u prethodnom poglavlju.

3.1 Karakteristike područja Čanj

Ovo područje obuhvata pješčano-pjeskovitu plažu, koja je zaštićena rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, na osnovu Zakona o zaštiti prirode (Sl. list RCG, br. 36/77, 39/77, 2/89, 29/89, 39/89, 48/91, 17/92, 27/94), i neposredno zaleđe. Plaža je pod velikim pritiskom turističke privrede. Preko ruba cijele dužine plaže je položena saobraćajnica. Uz rub u cijeloj dužini ceste su naslagani mnogobrojni neugledni montažni objekti turističko-ugostiteljske ponude. Iza montažnih objekata bez ikakvog reda se nalaze mnogobrojni stambeni objekti, između kojih je teško pronaći prilaz plaži. Kao što je već ranije navedeno na istočnom kraju plaže smješten je hotel.

Pejzaž koji dominira područjem je narušeni pejzaž šljunkovito-pjeskovitih obala, iza kojeg dominira antropogeni pejzaž naselja i hotelskih kompleksa, da bi poviše njih u pozadini dominirali obronci brda prekriveni rijetkom zimzelenom vegetacijom tipa makije.

U pozadini istočnog dijela plaže u udolini između brda Ponori i Ječina, kroz koji prolazi cesta koja spaja predmetno područje s Jadranskom magistralom, nalazi se kompleks hotela niske kategorije i privatnih objekata. Jedan hotel je na samom istočnom kraju plaže.

Istočno od plaže Čanj, obala postaje hridinasta, na mnogim mjestima i veoma strma. Uzduž obale se nalaze male uvalice, u kojima su pod djelovanjem valova i erozije mekih stijena nastale male šljunkovite plaže, koje nisu dostupne s kopna. Obronci brda su prekriveni rijetkom zimzelenom vegetacijom. Pejzaž ovog područja je netaknut tipa stjenovite obale i primorskih grebena.

More u području, prema podacima o sanitarnoj kvaliteti mora na javnim plažama je podobno za kupanje (Tabela 3). Međutim, ti isti podaci pokazuju da more onečišćuju otpadne vode, što upozorava da povećano onečišćenje može prerasti u zagađenje i onemogućiti more za kupanje i rekreaciju.

4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA LOKALNOM STUDIJOM LOKACIJE, UKLJUČUJUĆI NAROČITO ONE KOJE SE ODNOSU NA OBLASTI KOJE SU POSEBNO ZNAČAJNE ZA ŽIVOTNU SREDINU, KAO ŠTO SU STANIŠTA DIVLJEG BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG SVIJETA SA ASPEKTA NJIHOVOG OČUVANJA, POSEBNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA, NACIONALNI PARKOVI ILI MORSKO DOBRO

Uzimajući u obzir sadržaj i glavne ciljeve Lokalne studija lokacije te karakteristike i sadašnje stanje u predmetnom i susjednom prostoru, identifikovana su slijedeća sporna pitanja životne sredine koja je trebalo ocijeniti u postupku Strateške procjene uticaja na životnu sredinu:

- Biološka raznolikost, fauna i flora, zaštićena područja,
- Kvalitet obalnog mora,
- Zelene površine,
- Pejzaži,
- Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja.

5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE USTANOVljenI NA DRŽAVNOM ILI MEĐUNARODNOM NIVOU KOJI SU OD ZNAČAJA ZA LOKALNU STUDIJU LOKACIJE I NAČIN NA KOJI SU OVI CILJEVI, KAO I SVI OSTALI ASPEKTI OD ZNAČAJA ZA ŽIVOTNU SREDINU, BILI UZETI U RAZMATRANJE U PROCESU PRIPREME

5.1 Način određivanja

Opšti i posebni ciljevi zaštite životne sredine ustanovljeni na državnom nivou, koji su od značaja za Studije lokacije, su određeni na temelju slijedećih relevantnih dokumenata usvojenim na državnom nivou:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore
- Strategija regionalnog razvoja Crne Gore
- Prostorni plan područja posebne namjene za Morsko dobro
- Strateški master plan za otpadne vode za Crnogorsko primorje i opštinu Cetinje
- Strateški master plan za upravljanje čvrstim otpadom
- Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine

Za određivanje ciljeva zaštite životne sredine ustanovljene na međunarodnom nivou, koji su od značaja za Studije lokacije, korišteni su dolje navedeni relevantni međunarodni dokumenti koje je usvojila Skupština Republike Crne Gore. Njihovom ratifikacijom Republika je Crna Gora preuzela obavezu sprovođenja njihovih odredbi:

1. Konvencija o bioraznolikosti,
2. Okvirna Konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama,
3. Kyoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama,
4. Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača,
5. Montrealski protokol o supstancima koje oštećuju ozonski sloj, i
6. Konvencija o globalnoj zaštiti od dezertifikacije,

5.2 Opšti ciljevi zaštite životne sredine

Uzimajući u obzir gore navedene dokumente određeni su slijedeći opšti ciljevi zaštite životne sredine od značaja za Studije lokacije za predmetno područje:

1. *Biološka raznolikost, fauna i flora*

- Zaštita biodiverziteta kao cjeline, a posebno komponente specijskog biodiverziteta koji imaju konzervacijsku vrijednost,
- Zaštita postojećih zaštićenih područja i proglašenje novih.

2. *Kvalitet priobalnog mora*

- Održati postojeći kvalitet priobalnog mora sprječavanjem daljeg zagađenja mora otpadnim vodama i promovisanje integralnog upravljanja obalnim područjem.

3. *Zelene površine*

- Očuvati postojeću mediteransku vegetaciju
- Uspostaviti optimalni odnos između izgrađenih i slobodnih javnih površina

4. *Pejzaži*

- Očuvati i unaprijediti vrijedne prirodne i istorijske pejzaže i specifičnosti unutar njih.

5. *Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja*

- promovisati zdrav način života,

- zaštititi i unaprijediti kvalitet življenja,
- smanjiti buku i vibracije,
- ograničiti onečišćenje vazduha na razinu koja ne oštećuje prirodne sustave i ne ugrožava ljudsko zdravlje,
- osigurati održivo upravljanje čvrstim otpadom,
- osigurati snadbijevanje s dovoljnim količinama pitke vode
- prikupiti, obraditi i na odgovarajući način odložiti sve komunalne otpadne vode
- povećati mogućnost rekreacije u otvorenim i zatvorenim prostorima,
- osigurati normalno odvijanje drumskog saobraćaja za vrijeme sezone i potreban broj parkirnih mjesta.

5.3 Posebni ciljevi zaštite životne sredine

Na temelju gore navedenih općih ciljeva zaštite životne sredine i određenih mjera zaštite, uzimajući u obzir sadašnje stanje u prostoru utvrđeni su slijedeći posebni ciljevi zaštite životne sredine, indikatori, te ciljani rezultati po pojedinim područjima/elementima životne sredine.

Primjenom usvojenih indikatora uzimajući u obzir ciljane rezultate načinjene su i procjene značajnosti uticaja na životnu sredinu sprovođenja Studija lokacija za predmetna područja.

Tabela 1. Opšti ciljevi, indikatori i ciljani rezultati koji se žele postići primjenom Studije lokacije

Područje/element	Opšti cilj	Indikator	Ciljani rezultat
Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja	<ul style="list-style-type: none"> - Zaštita biodiverziteta kao cjeline, a posebno komponenti specijskog biodiverziteta koji imaju konzervacijsku vrijednost, - Zaštita postojećih zaštićenih područja i proglašenje novih. 	<ul style="list-style-type: none"> - broj i veličina uništenih staništa na kopnu i moru - broj i veličina zaštićenih površina - ispunjenje ciljeva nacionalnog plana o zaštiti bioraznolikosti - broj ugroženih vrsta 	<ul style="list-style-type: none"> - očuvane zaštićene biljne i životinjske vrste, - očuvana zaštićena područja
Kvalitet priobalnog mora	<ul style="list-style-type: none"> - ograničiti onečišćenje obalnog mora do razine koja neće ugroziti prirodne osobine i onemogućiti njegovo korištenje u skladu s namjenom 	<ul style="list-style-type: none"> - udovoljavanje sanitarnim kriterijumima za kvalitet mora za kupanje i uzgoj morskih organizama 	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitet mora udovoljava kriterijumima za njegovu namjenu
Zelene površine (vegetacija)	<ul style="list-style-type: none"> - Očuvati postojeću mediteransku vegetaciju - Uspostaviti optimalni odnos između izgrađenih i slobodnih zelenih površina 	<ul style="list-style-type: none"> - izvještaj o stanju vegetacije, - odnos između novoizgrađenih i zelenih površina, 	<ul style="list-style-type: none"> - sačuvane postojeće zelene površine i stvorene nove s biljnim vrstama karakterističnim za predmetno područje i lokalne klimatske uslove, a veličinom usklađene s brojem korisnika - veličina zelenih površina minimalno 25 % od novoizgrađenih površina
Pejzaži	<ul style="list-style-type: none"> - Očuvati i unaprijediti vrijedne prirodne i istorijske pejzaže i specifičnosti unutar njih. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izvještaj o pejzažu 	<ul style="list-style-type: none"> - pejzaž očuvan unutar svojih prirodnih karakteristika
Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja	<ul style="list-style-type: none"> - promovisati zdrav način života - zaštititi i unaprijediti kvalitet življenja, - ograničiti zagađenje vazduha na razinu koja neće štetiti prirodnim ekosustavima i ljudskom zdravlju - smanjiti buku i vibracije - snabdjeti sve objekte pitkom vodom, - prikupiti, obraditi i na odgovarajući način odložiti komunalne otpadne vode, - osigurati održivo upravljanje 	<ul style="list-style-type: none"> - broj stanovnika, - kvalitet vazduha unutar propisanih vrijednosti, - jačina buke unutar propisanih vrijednosti, - izvještaj o vodosnabdjevanju područja, - izvještaj o odvodnji komunalnih otpadnih voda, - izvještaj o održivom upravljanju čvrstim 	<ul style="list-style-type: none"> - intezitet buke unutar propisanih granica - kvalitet zraka unutar propisanih vrijednosti, - svi objekti opskrbljeni pitkom vodom, - sve količine komunalnih otpadnih voda, prikupljene, obrađene do odgovarajućeg stupnja i ispuštene na pogodno mjesto, - osigurani uslovi za odvojeno prikupljanje čvrstog otpada koji će se reciklirati, - saobrćaj se odvija bez zastoja, - broj parkirnih mjesta 1-1,2/1stambenoj jedinici, 50/100 soba, 0,3/gledaocu

	<p>čvrstim otpadom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećati mogućnost rekreacije u otvorenim i zatvorenim prostorima - osigurati normalno odvijanje drumskog saobraćaja za vrijeme sezone i potreban broj parkirnih mjesta 	<p>otpadom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - broj i kapacitet mjesta za rekreaciju, - izvještaji o drumskom saobraćaju - broj parkirnih mjesta 	
--	--	---	--

6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI FAKTORE KAO ŠTO SU: BIOLOŠKA RAZNOVRSNOST, STANOVNIŠTVO, FAUNA, FLORA, ZEMLJIŠTE, VODA, VAZDUH, KLIMATSKI ČINIOCI, MATERIJALNI RESURSI, KULTURNO NASLEĐE, ARHITEKTONSKO I ARHEOLOŠKO NASLEĐE, PEJZAŽ, KAO I MEĐUSOBNI ODNOS OVIH FAKTORA

6.1. Metodologija, kriterijumi i indikatori

Prvi je korak u prepoznavanju mogućih uticaja primjene Studija lokacije bio utvrđivanje rezultata sprovođenja ključnih elementa Studija lokacije, koji su ranije navedeni u poglavlju 1, te područja u kojima će doći do značajnijih promjena, koja su prikazana u poglavlju 3. Drugim riječima utvrđeno je do kakvih će promjena doći u odnosu na sadašnje stanje, kao na pr. proširenje stambenih zona, izgradnja turističkog kompleksa, itd, i u kojim područjima. Nakon što je to utvrđeno identificirani su mogući uticaji koje utvrđene promjene mogu imati na životnu sredinu korištenjem dolje navedenih kriterija. Uticaji su opisani kvalitativno na temelju ekspertne procjene, a ako je to bilo moguće prikazani su i kvantitativno.

Jednom identifikovani mogući uticaji su zatim vrednovani da bi se utvrdio njihov značaj. Vrednovanje je načinjeno primjenom indikatora koji su ranije utvrđeni (Poglavlje 3) iz postavljenih ciljeva Studija lokacije i na nivou države prihvaćenih ciljeva zaštite životne sredine.

Za određivanje značajnosti uticaja na životnu sredinu korištena je slijedeća kvalitativna skala:

- ++ vrlo pozitivan uticaj
- + pozitivan uticaj
- 0 uticaja nema, ili je neznatan
- negativan uticaj
- vrlo negativan uticaj

Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja

Za ocjenu uticaja na ovu komponentu životne sredine korišteni su ovi kriterijumi:

- da li predložena rješenja smanjuje broj vrsta (t.j. bioraznolikost);
- da li utiče na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja.

Smanjenje broj vrsta (t.j. smanjenje bioraznolikostii)

Kao što je već navedeno, obalni pojas Crne Gore karakteriše bogatstvo i različitost biljnih i životinjskih vrsta, što mu daje određenu specifičnost i vrijednost. Zagađenje mora, izgradnja obale, NEKONTROLISANI i prekomjerni ulov morskih organizama, uništenje područja s prirodnom vegetacijom uslijed neplanske i neodgovarajuće izgradnje, zagađenje tla i vazduha, NEKONTROLISANA i prekomjerna upotreba raznih vrsta pesticida, NEKONTROLISANI lov kopnenih organizama mogu dovesti do nestanka pojedinih biljnih i životinjskih vrsta, što dovodi do smanjenja biodiverziteta u određenom području. Ovaj uticaj je ocjenjen kao negativan.

Uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja

Različite aktivnosti, koje su gore navedene, mogu uticati na zaštićene ili ugrožene vrste, ili njihova staništa ili ekološki osjetljiva područja.

Ovaj uticaj je ocjenjen kao negativan.

Kvalitet priobalnog mora

Za ocjenu uticaja na ovu komponentu životne sredine korišteni su ovi kriterijumi:

- Da li predložena rješenja utiču na smanjene kvaliteta priobalnog mora?
- Da li dolazi do ograničenja u planiranoj namjeni priobalnog mora?

Uticaj na kvalitet priobalnog mora

Kvalitet priobalnog mora prvenstveno ima estetski karakter i ogleda se u prozirnosti i boji mora, koja varira od prirodno svjetlo plave do svjetlo zelene. Unošenjem raznih supstanci u more kvalitet mora se smanjuje, što se MANIFESTUJE smanjenjem prozirnosti mora i promjenom boje u zeleno-smeđu do žuto-smeđe. Do smanjenja prozirnosti i promjene boje dolazi uslijed prisustva povećane koncentracije suspendovanih čestica (žive ili nežive prirode). Onečišćenje mora naftom i naftnim derivatima ima specifičan vizualni efekt, koji zavisi o vrste frakcija nafte i debljine sloja onečišćenja. Površina mora u slučaju zagađenja težom frakcije (mazut) uz deblji sloj ima tamno smeđu boju, dok u slučaju lakih frakcija (benzin) i tanki površinski sloj površinom mora se prelijevaju boje duge.

Svi ovi oblici uticaja ocijenjeni su kao negativni.

Ograničenja u planiranoj namjeni priobalnog mora

Da bi se priobalno more moglo koristiti za određenu namjenu mora zadovoljavati minimalno postavljene kriterijume kvaliteta, da korisnik ne bi trpio štetu uslijed njegovog korištenja. More u predmetnom području se koristi za kupanje i rekreaciju te za uzgoj morskih organizama. Na kvalitet mora prvenstveno utječe ispuštanje nepročišćenih gradskih otpadnih voda. Ako kvalitet mora uslijed zagađenja ne zadovoljava postavljene kriterijume za određenu namjenu, tada nije moguće ni njegovo korištenje za tu namjenu.

Ovaj uticaj ocijenjen je kao negativan.

Zelene površine

Za ocjenu uticaja na ovu komponentu životne sredine korišteni su ovi kriterijumi:

- da li predložena rješenja utiču na povećanje ili smanjenje zelenih površina?

Uticaj na povećanje ili smanjenje zelenih površina

Planiranim zahvatima se mogu smanjiti postojeće zelene površine, što je ocijenjeno kao negativni uticaj, a mogu se i povećati proširenjem postojećih ili stvaranjem novih, što je ocijenjeno kao pozitivni uticaj.

Pejzaži

Za ocjenu uticaja na ovu komponentu životne sredine korišteni su ovi kriterijumi:

- Da li predložena rješenja utiču na panoramsku vrijednost pejzaža?
- Da li vizuelno ometaju postojeće građevine i prirodne znamenitosti?

Narušavanje panoramske vrijednosti pejzaža

Pejzaž obalnog područja veoma specifičan i ima posebnu ulogu u određivanju ljepote Crnogorskog primorja, posebno u području Bokokotorskog zaliva. Narušavanje panoramske vrijednosti prirodnog pejzaža neadgovarajućom izgradnjom objekata označeno je kao negativan uticaj.

Vizuelno ometanje postojećih građevina i prirodnih znamenitosti

Vizuelno ometanje postojećih građevina i prirodnih znamenitosti može nastati izgradnjom objekata blizu postojećih stambenih zgrada ili prirodnih znamenitosti. Novonastali objekti mogu

zaklanjati pogled postojećim stambenim zgradama prema moru ili prirodnim znamenitostima, ili mogu zaklanjati pogled prema prirodnim znamenitostima s javnih površina.

Ovaj uticaj je ocijenjen kao negativan.

Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja

Za ocjenu uticaja na ovu komponentu životne sredine korišteni su ovi kriterijumi:

- Da li predložena rješenja povećavaju ili smanjuju postojeću razinu buke u stambenim zonama?
- Da li predložena rješenja utiču na emisiju supstanci koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine?
- Da li predložena rješenja poboljšavaju vodosnabdjevanje u području?
- Da li predložena rješenja poboljšavaju odvodnju otpadnih voda u području?
- Da li predložena rješenja povećavaju ili smanjuju probleme saobraćaju u mirovanju i/ili u pokretu?
- Da li predložena rješenja smanjuju ili povećavaju slobodan pristup moru i omogućuju nesmetanu šetnju uzduž obale?
- Da li predložena rješenja povećavaju ili smanjuju rekreativna područja?

Povećavanje ili smanjenje postojeće razine buke u stambenim zonama

Izvori buke mogu biti različiti. U ovoj studiji razmatrana je buka izazvana saobraćajem i turističkim aktivnostima (muzika). Buka ima značajan negativan uticaj na kvalitet življenja i na ljudsko zdravlje. Stoga je povećanje razine buke u stambenim zonama ocijenjeno kao negativan uticaj, a smanjenje kao pozitivan uticaj.

Emisija supstanci koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine

Korištenje fosilnih goriva za zagrijavanje stambenih objekata, motori s unutrašnjim sagorijevanjem u prijevoznim sredstvima, te različiti industrijski procesi uzrokuju emisija u vazduh pojedinih supstanci, kao što su SO₂, ugljikovodici ili krute čestice. Ove supstanci štetno djeluju na ljudsko zdravlje i mogu izazvati bolesti respiratornog sistema. Isto tako, štetno mogu djelovati na vegetaciju u datom području.

Ovi uticaji ocijenjeni su kao negativni.

Poboljšanje vodosnabdjevanja u području

Generalno se može konstatovati da je infrastruktura za vodosnabdjevanje zastarjela i neadekvatno održavana, zbog toga dolazi do velikih gubitaka vode u sistemu. U špici turističke sezone nema dovoljnih količina vode za piće. Sve to utječe na kvalitet življenja u predmetnom području.

Poboljšanje uslova za vodosnabdjevanje, izgradnjom nove mreže, je ocijenjeno kao pozitivan uticaj, dok je povećanje potrošnje bez izgradnje odgovarajućeg sistema za vodosnabdjevanje ocijenjeno kao negativan uticaj.

Poboljšanje odvodnje otpadnih voda u području

Tretiranje i odlaganje otpadnih voda je neadekvatno u cijelom obalnom području. Mali se dio otpadnih voda prikuplja na odgovarajući način, obrađuje i ispušta u more podmorskim ispustima potrebne dužine. Većina se neobrađenih otpadnih voda ispušta u more kratkim ispustima. Značajan dio se odlaže u propusne septičke jame iz kojih se procjeđuju u more.

Poboljšanje odvodnje je ocijenjeno kao pozitivan uticaj.

Odvojeno prikupljanje čvrstog otpada koji će se reciklirati

Jedan od elemenata održivog razvoja je smanjenje količine čvrstog otpada i njegovo recikliranje. Da bi se uspješno mogao reciklirati potrebno ga je odvajati pri odlaganju. Za to je potrebno osigurati i materijalne uvjete (prostor i opremu). Odvojenim prikupljanjem i recikliranjem smanjuje se i zagađenje tla.

Osiguranje uslova za odvojeno prikupljanje je ocijenjeno kao pozitivan utjecaj.

Povećanje ili smanjenje problema u saobraćaju u mirovanju i/ili u pokretu

Povećanjem broja stanovnika i/ili korisnika određenog područja povećava se i broj vozila koja će prometovati u određenom području, što može dovesti do gužvi na postojećim saobraćajnicama i parkiralištima. Ovaj uticaj je ocijenjen negativan. Izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih saobraćajnica i parkirališta postojeće prometne se gužve mogu smanjiti. Ovakav uticaj je ocijenjen kao pozitivan.

Nesmetan prilaz obali i slobodna šetnja duž obale

More i morska obala je javno dobro, koje ne može postati privatno vlasništvo. U pravilu pristup obali treba biti dostupan bez ograničenja, kao što treba biti i omogućeno nesmetano kretanje uzduž obale. Samo u specifičnim slučajevima, koji su određeni zakonom i drugim propisima, pristup obali može biti ograničen kao i onemogućeno kretanje uzduž obale.

Šetnja uzduž obale predstavlja vid rekreacije koji dobarinosi boljoj fizičkoj kondiciji i poboljšava zdravstveno stanje osoba. Smanjenje slobodnom pristupu obali i onemogućivanje kretanja uzduž obale su ocijenjeni kao negativni uticaji. Nasuprot tome, povećanje broja nesmetanih pristupa obali i povećanje dužina šetališta uz obalu su ocijenjeni kao pozitivni uticaji.

Povećanje ili smanjenje broja i veličine rekreativnih područja

Rekreacija je jedan od ključnih elemenata za održavanje tjelesne aktivnosti i doprinosi boljem zdravstvenom stanju ljudske populacije. Povećanje broja i veličine rekreativnih područja (šetnice, trim staze, igrališta, sportske dvorane, mini golf, plaže, staze za bicikliste, itd.) su ocijenjeni kao pozitivni uticaj, dok su njihovo smanjenje ocijenjeni kao negativni uticaj.

6.2 Ocjena održivosti

Crna Gora je jedna od prvih država koja se je deklarirala za održivi razvoj. Definisano je to u Ustavu, a potvrđeno i u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja, kao i u Zakonu o zaštiti životne sredine.

Održivi je razvoj je takav razvoj koji ostvaruje sklad između ekonomskih, ekoloških i socijalnih elemenata. Drugim riječima, to je takav razvoj koji ne iscrpljuje prirodne resurse, nego ih koristi samo u mjeri koja obezbjeđuje da ostanu na raspolaganju i budućim generacijama. Ovakav razvoj čuva kulturnu raznovrsnost i identitet, a pritom stimuliše sklad društva i prirode.

Ocjena o tome da li primjena Lokalne studije lokacije u cjelini nudi mogućnosti za održivi razvoj načinjena je primjenom slijedećih 18 kriterija iz oblasti društvenih odnosa, ekonomije i životne sredine:

1. da li je lokalna zajednica imala mogućnost uključenja u postupak izrade Studije lokacije?
2. na koji će način primjena Lokalna studije lokacije utjecati na postojeća mjesta za odmor i rekreaciju?
3. u kojoj će mjeri primjena Lokalne studije lokacije lokalnoj zajednici omogućiti ili poboljšati pristup javnim servisima?

4. koliko će primjena studije omogućiti razvoj biciklističkih i pješačkih staza do i unutar predmetnog područja?
5. koliko će planirani razvoj otvoriti novih radnih mjesta za lokalnu zajednicu?
6. da li će biti zaštićeni arheološki spomenici i objekti od kulturnog značaja?
7. jesu li uzeti u obzir sadašnji i planirani efekti klimatskih promjena?
8. koliko će planirani razvoj oplemeniti pejzaž?
9. da li će planirana primjena Lokalne studije lokacije zaštititi plaže?
10. koliko je pri oblikovanju objekata vođeno računa o efikasnom korištenju energije?
11. kako su korišteni principi pasivne sunčeve energije?
12. jesu li predviđena mjesta za odvojeno prikupljanje čvrstog otpada koji će se reciklirati?
13. kako se planira minimalno ispuštanje otpadnih voda?
14. kako se planira minimalno onečišćenje zraka?
15. kako se planira minimalna buka?
16. kako se planira osigurati upotreba lokalnih materijala u konstrukciji objekata?
17. da li će razvoj imati pozitivni ekološki efekt?

6.3 Uticaji po područjima

Predmetno područje

Mogući uticaji na životnu sredinu realizacije Lokalne studije lokacija na predmetno područje su prikazani u slijedećoj tabeli. Nakon tabele slijedi objašnjenje za svaki od uticaja.

Kriterij uticaja	Značaj uticaja
1. Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja	
<i>Smanjenje broj vrsta (t.j. smanjenje bioraznolikosti)</i>	--
<i>Uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja</i>	0
2. Kvalitet priobalnog mora	
<i>Uticaj na kvalitet priobalnog mora</i>	0
<i>Ograničenja u planiranoj namjeni priobalnog mora</i>	0
3. Zelene površine	
<i>Uticaj na povećanje ili smanjenje zelenih površina</i>	-
4. Pejzaž	
<i>Narušavanje panoramske vrijednosti pejzaža</i>	--
<i>Vizuelno ometanje postojećih građevina i prirodnih znamenitosti</i>	0
5. Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja	
<i>Povećanje ili smanjenje postojeće razine buke u stambenim zonama</i>	0
<i>Emisija supstanci koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine</i>	0
<i>Vodosnabdjevanje u području</i>	++
<i>Odvodnja otpadnih voda u području</i>	++
<i>Održivo upravljanje čvrstim otpadom</i>	--
<i>Problemi u saobraćaju u mirovanju i/ili u pokretu?</i>	++
<i>Povećanje ili smanjenje rekreativnih područja</i>	++

Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja

Izgradnja planiranog kompleksa će uticati na bioraznolikost, floru i faunu na samoj lokaciji izgradnje, jer će na području zahvata (cca 82.000 m²) u potpunosti biti uklonjena prirodna vegetacija i fauna, koja u njoj postoji. Dio površine će se nakon izgradnje ozeleniti ukrasnim biljem (7.500 m²). Ovaj uticaj je negativan, ireverzibilan i lokalnog je karaktera, ograničen je na područje same lokacije i pristupne ceste.

Kako nema osjetljivih i zaštićenih područja nema ni uticaja na njih.

Kvalitet priobalnog mora

Na predmetnom području nema mora.

Zelene površine

Kao što je gore navedeno, izgradnja planiranog kompleksa će dovesti do uklanjanja cjelokupne prirodne vegetacije na predmetnom prostoru. Uticaj je negativan, trajnog karaktera, i ograničen na predmetnu lokaciju. Negativan će uticaj ublažiti planirano ukrasno zelenilo.

Pejzaži

Izgradnjom planiranih objekata narušiti će se panoramske vrijednosti do sada netaknutog pejzaža tipa stjenovite obale i primorskih grebena. Ovaj je uticaj ocjenjen veoma negativnim, trajnog je karaktera i ireverzibilan.

Izgrađeni objekti neće vizuelno sakrivati prirodne ili druge znamenitosti.

Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja

Predložena rješenja neće imati značajnijeg uticaja na razinu buke u stambenoj zoni, kao i što neće emitovati supstance koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine.

Kako će planirana izgradnja biti spojena na sistem vodosnabdjevanja koji će se izgraditi uticaj je ocjenjen veoma pozitivnim.

Predložena rješenja će imati veoma pozitivan uticaj na odvodnju otpadnih voda u predmetnom području.

Kako nije predviđeno odvojeno prikupljanje čvrstog otpada uticaj je ocijenjen kao veoma negativan i privremenog karaktera.

Predložena rješenja neće značajnije uticati na lokalni drumski promet, zbog relativno malog broja predviđenih korisnika centra. Unutar centra je planiran dovoljan broj parkirnih mjesta za korisnike centra, tako da vozila neće biti parkirana uzduž lokalne ceste.

Predložena rješenja će povećati mogućnost za rekreaciju, što je ocijenjeno veoma pozitivnim.

Područje «Čanj»

Mogući uticaji na životnu sredinu realizacije Lokalne studje lokacija za susjedno područje «Čanj» su prikazani u slijedećoj tabeli. Nakon tabele slijedi objašnjenje za svaki od uticaja.

Kriterijum uticaja	Značaj uticaja
1. Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja	
<i>Smanjenje broj vrsta (t.j. smanjenje bioraznolikostii)</i>	0
<i>Uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja</i>	0
2. Kvalitet priobalnog mora	
<i>Uticaj na kvalitet priobalnog mora</i>	-
<i>Ograničenja u planiranoj namjeni priobalnog mora</i>	0
3. Zelene površine	
<i>Uticaj na povećanje ili smanjenje zelenih površina</i>	0
4. Pejzaž	
<i>Narušavanje panoramske vrijednosti pejzaža</i>	-
<i>Vizuelno ometanje postojećih građevina i prirodnih znamenitosti</i>	0
5. Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja	
<i>Povećanje ili smanjenje postojeće razine buke u stambenim zonama</i>	0
<i>Emisija supstanci koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine</i>	0
<i>Vodosnabdjevanje u području</i>	0
<i>Odvodnja otpadnih voda u području</i>	--
<i>Održivo upravljanje čvrstim otpadom</i>	0
<i>Problemi u saobraćaju u mirovanju i/ili u pokretu?</i>	0
<i>Povećanje ili smanjenje dostupnosti obali i šetališta uzduž obale</i>	0
<i>Povećanje ili smanjenje rekreativnih područja</i>	+

Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja

Nema nikakvih uticaja.

Kvalitet priobalnog mora

Otpadne vode iz planiranih objekata, koje se upuštaju u planirani sistem razdjelne kanalizacije u konačnom dolaze u dužobalni kolektor i podmorski ispust u Čanju. Kako već postoje problemi u probalnom moru, vjerovatno je da dodatne količine mogu pogoršati stanje. Uzimajući karakteristike morskih struja u priobalju, ocijenjeno je da negativan uticaj može biti povremen, lokalnog karaktera i da će trajati do zadovoljavajućeg planiranog rješenja problema otpadnih voda u području Čanja.

Zelene površine

Izgradnja planiranog kompleksa neće uticaja na zelene površine u Čanju.

Pejzaži

Izgradnjom planiranih objekata narušiti će se panoramske vrijednosti do sada netaknutog pejzaža tipa stjenovite obale i primorskih grebena. Ovaj je uticaj ocijenjen veoma negativnim, trajnog je karaktera i ireverzibilan.

Izgrađeni objekti neće vizuelno sakrivati prirodne ili druge znamenitosti.

Ljudsko zdravlje i kvalitet življenja

Predložena rješenja neće imati značajnijeg uticaja na razinu buke u stambenoj zoni, kao i što neće emitovati supstance koje bi mogle uticati na ljudsko zdravlje, ili voditi do pogoršanja stanja životne sredine.

Kako će planirana izgradnja biti spojena na sistem vodosnabdjevanja koji će se izgraditi neće biti uticaja na područje Čanja.

Predložena rješenja može imati veoma negativan uticaj na odvodnju otpadnih voda u području Čanja. Kao što je ranije navedeno, otpadne vode iz planiranih objekata, koje se upuštaju u planirani sistem razdjelne kanalizacije u konačnom dolaze u dužobalni kolektor i podmorski ispust u Čanju. Kako već postoje problemi u ovom sistemu, vrlo je vjerovatno je da će dodatne količine pogoršati stanje. Ocjenjeno je da će ovaj negativan uticaj biti povremen, lokalnog karaktera i da će trajati do zadovoljavajućeg planiranog rješenja problema otpadnih voda u području Čanja.

Predložena rješenja neće značajnije uticati na lokalni drumski promet, zbog relativno malog broja predviđenih korisnika centra. Unutar centra je planiran dovoljan broj parkirnih mjesta za korisnike centra, tako da vozila neće biti parkirana uzduž lokalne ceste.

Predložena rješenja će povećati mogućnost za rekreaciju, što je ocijenjeno veoma pozitivnim.

6.4 Ocjena održivosti

Primjenom kriterija navedenih u poglavlju 6.1.6 načinjena je slijedeća ocjena održivosti primjene Lokalne studije lokacije:

Ocjena održivosti primjene Lokalne studije lokacije

Kriterijum	Komentar	Ocjena
1. Da li je lokalna zajednica imala mogućnost da se uključi u postupak izrade Lokalne studije lokacije?	Vlasnici parcela na predmetnom području su bili obaviješteni o postupku izrade Studije lokacije i od njih je u obliku anketnog lista zatraženo mišljenje o namjeni parcele koja je u njihovom vlasništvu. Međutim, nisu učestvovali dalje u postupku izrade Lokalne studije lokacije.	+
2. Na koji će način primjena studije lokacije utjecati na postojeća mjesta za odmor i rekreaciju?	U okviru kompleksa su predviđena mjesta za odmor i rekreaciju. U širem području Studije sada ne postoje mjesta za odmor i rekreaciju, osim plaža, koje se koriste tokom ljetne sezone. Planirani sadržaji će uticati na postojeće plaže, jer će gosti kompleksa vrlo vjerovatno koristiti lokalnu plažu. Predviđena izgradnja bazena i proširenje plaže.	0
3. U kojoj će mjeri primjena Studije lokacije lokalnoj zajednici omogućiti ili poboljšati pristup javnim servisima?	Vrlo je vjerovatno da će izgradnja kompleksa ubrzati rješavanje postojećih problema vodosnabdjevanja i odvodnje u području.	+
4. Koliko će primjena studije omogućiti razvoj biciklističkih i pješačkih staza do i unutar predmetnog područja?	Primjena Studije lokacije planira izgradnju pješačkih staza unutar predmetnog područja.	+
5. Koliko će planirani razvoj otvoriti novih radnih mjesta za lokalnu zajednicu?	Broj nije poznat, ali je sigurno da primjena Studije pruža lokalnom stanovništvu mogućnost za zapošljavanje.	++
6. Da li će biti zaštićeni arheološki spomenici i objekti od kulturnog značaja?	Na predmetnom području nisu poznati zaštićeni arheološki spomenici i objekti od kulturnog značaja. Međutim, u Studiji je propisan postupak koji treba zaštititi moguće arheološke nalaze u slučaju da budu otkriveni tokom izvođenja radova.	++
7. Da li su uzeti u obzir sadašnji i planirani efekti klimatskih promjena?	Klimatski efekti nisu uzeti u obzir kod izrade Studije.	--
8. Koliko će planirani razvoj oplemeniti pejzaž?	Gledajući sveukupno područje pejzaž neće biti oplemenjen	-
9. Da li će planirana primjena Studije lokacije zaštititi plaže?	Da, u potpunosti	++
10. Koliko je pri oblikovanju objekata vođeno računa o efikasnom korištenju energije?	Vođeno je.	++
11. Kako su korišteni principi pasivne sunčeve energije?	Preporučeno je.	+
12. Da li je predviđena upotreba obnovljivih izvora energije?	Da	++
13. Jesu li predviđena mjesta za odvojeno prikupljanje čvrstog otpada	Ne	--

koji će se reciklirati?		
14. Kako, i jeli se planira minimalno ispuštanje otpadnih voda (moguće ponovno korištenje)?	Nije planirano moguće ponovno korišćenje pročišćenih otpadnih voda.	--
15. Kako se planira osigurati minimalno onečišćenje zraka?	Nije razmatrano	--
16. Kako je planirana zaštita stambenih zona od buke?	Sadnjom zelenila.	++
17. Kako se planira osigurati upotreba lokalnih materijala u konstrukciji objekata?	Propisana je upotreba lokalnog materijala	++
18. Da li primjena Studije lokacije ima pozitivan ekološki efekt?	U cjelini gledano, primjena Studije lokacije ima pozitivan ekološki efekat, jer zaustavlja dosadašnji trend devastacije obalnog pojasa neplanskom i nedozvoljenom izgradnjom.	+

7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA, U NAJVEĆOJ MOGUĆOJ MJERI, BILO KOG ZNAČAJNOG NEGATIVNOG UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU DO KOGA DOVODI REALIZACIJA STUDIJE LOKACIJE

Da bi se spriječili, smanjili ili otklonili, u najvećoj mogućoj mjeri, značajni negativni uticaji na zdravlje ljudi i životnu sredinu do kojeg dolazi realizacija Studije lokacije predlažu se slijedeće mjere:

Mjere tokom izrade detaljnih planova i izvođačkih projekata

- a) osigurati da detaljni planovi budu načinjeni u skladu s odredbama Lokalne studije lokacije
- b) osigurati da izvođački projekti budu načinjeni u skladu s odredbama Lokalne studije lokacije i detaljnih planova.

Mjere pri izdavanju dozvola za gradnju

- a) radi spriječavanja pogoršanja uslova življenja u susjednom području, prvenstveno usljed mogućeg zagađenja mora, stvaranja gužvi u saobraćaju, nedostatka pitke vode i sl., dozvolu za gradnju hotela i drugih objekata izdati tek onda kada se pruže dokazi da je sva potrebna i planirana infrastruktura (vodosnabdjevanje, odvodnja, ceste, parkirišta) riješena, ili da će biti riješena do stavljanja objekata u funkciju.

Mjere tokom izgradnje planiranih objekata

- a) redovnim praćenjem postupka građenja objekata osigurati da se objekt i prateća infrastruktura gradi u skladu s izvođačkim projektom i zadanim uslovima izgradnje.
- b) Radi zaštite mogućih arheoloških nalazišta, zbog slabe arheološke istraženosti područja, prilikom izvođenja građevinskih ili zemljanih radova bilo koje vrste potrebno je osigurati arheološki nadzor, a ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na nalazište ili nalaze arheološkog značenja, prema članu 69. Zakona o zaštiti spomenika kulture (Sl. list RCG, br. 47/91, 27/94), pravno ili fizičko lice koje neposredno izvodi radove, dužno je prekinuti radove i o nalazu bez odgađanja obavijestiti nadležno tijelo radi utvrđivanja daljeg postupka.

Mjere pri izdavanju dozvole za rad objekata

- a) dozvolu za gradnju izdati tek onda kada se utvrdi da su zadovoljeni svi zadani uslovi za gradnju objekta, posebno oni koji se odnose na infrastrukturu.

8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA KOJE SU UZETE U OBZIR, KAO I OPIS NAČINA PROCJENE, UKLJUČUJUĆI I EVENTUALNE TEŠKOĆE DO KOJIH JE PRILIKOM FORMULISANJA TRAŽENIH PODATAKA DOŠLO

Lokalna studija lokacije nije ponudila alternativna rješenja.

Tokom izrade predmetne Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Lokalnu studiju lokacije radni tim je naišao na slijedeće teškoće, koje su prvenstveno rezultat činjenice što Studija lokacije pokriva veoma malo područje:

1. Nepostojanje podataka o životnoj sredini za predmetno područje,
2. Predmetno područje je veoma malo i primjerenija je izrada Procjene uticaja na životnu sredinu nego Strateške procjene.

9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Analizom identifikovanih mogućih uticaja na životnu sredinu i utvrđivanjem njihove veličine i značajnosti, kao i dometa, utvrđeno je da njihov uticaj neće prelaziti državne granice. Stoga nema ni potrebe sprovesti konsultacije sa susjednim državama.

10. OPIS PREDVIĐENOG PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE STUDIJE LOKACIJE (MONITORING)

Kako je područje geografski veoma malo, nema posebnih i specifičnih aktivnosti koje bi specifično za ovo područje ugrožavale životnu sredinu, niti je stavljeno pod strogi režim zaštite, a nije ni ekonomski jako da bi moglo podržati provođenje programa monitoringa, nije ni opravdano predlagati uspostavu specifičnog programa praćenja stanja životne sredine u predmetnom području. Kako što je više puta istaknuto, najveći uzročnik postojećih problema u životnoj sredini u cijelom Crnogorskom primorju, pa i u predmetnom prostoru, je neplanirana i bespravna izgradnja. Bespravna izgradnja generiše čitav niz problema, uništava zelene površine, narušava pejzaž, doprinosi zagađenju mora, itd.

Umjesto uspostave specifičnog programa za praćenje stanja životne sredine u predmetnom području, bilo bi potrebno uspostaviti efikasan sistem upravljanja obalnim područjima, koji bi kontrolisao sprovođenje prostornih planova, i odgovarajućim mjerama, uključujući i mjere prisile, spriječio neplaniranu i bespravnu izgradnju. Drugim rječima cjelokupnu izgradnju treba staviti pod kontrolu.

U okviru postojećeg nacionalnog programa praćenja kvalitet mora na kupalištima treba i dalje nastaviti s mjerenjima kvalitet mora na plaži u Čanju..

11. ZAKLJUČCI DO KOJIH SE DOŠLO TOKOM IZRADE IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI PREDSTAVLJENI NA NAČIN RAZUMLJIV JAVNOSTI

Obalni pojas je jedan od ključnih prirodnih resursa Republike Crne Gore na kojem se zasniva njezin ekonomski razvoj. Turizam je pak najznačajnija ekonomska grana, čiji razvoj se zasniva prvenstveno na prirodnim ljepotama obalnog pojasa. I dok prirodne ljepote obalnog pojasa omogućuju razvoj turizma, neplanska i nedozvoljena izgradnja u obalnom pojasu u ime i za potrebe turizma ozbiljno ugrožava obalni pojas i degradira njegove ljepote.

Neplanirana i NEKONTROLISANA izgradnja turističkih kompleksa u jednoj mjeri i stambenih objekata, koji su većinom u funkciji turizma, u drugoj mjeri su obalnom području izazvali slijedeće probleme vezane za životnu sredinu:

- a. degradaciju lokalnih pejzaža karakterističnih za Crnogorsko primorje,
- b. smanjenje površina pokrivenih tipičnom zimzelenom vegetacijom tipa makije,
- c. betoniziranje i privatizaciju obale,
- d. eroziju plaža,
- e. zagađenje obalnog mora komunalnim otpadnim vodama,
- f. zagađenje tla čvrstim otpadom,

- g. zagušenje lokalnih saobraćajnica,
- h. nedostatak pitke vode u ljetnim mjesecima,
- i. povećanje rizika od šumskih požara.

Poseban problem u obalnom području predstavlja razrješavanje konflikata koji se javljaju uslijed težnji da se realizuju projekti koji nose kratkoročni profit, nasuprot dugoročnoj valorizaciji kroz zaštitu i očuvanje prirodnog ambijenta.

Da bi se sačuvale preostale ljepote i spriječila daljnja degradacija obalnog pojasa prvenstveno treba spriječiti neplansku i nedozvoljenu izgradnju i privatizaciju obale.

Svaku daljnju izgradnju treba prilagoditi kapacitetima postojeće infrastrukture na području drumskog saobraćaja, snabdjevanja pitkom vodom i odvodnje otpadne vode, da bi se spriječilo pogoršanje sadašnjeg stanja. Odnosno, izgradnju novih kapaciteta usloviti izgradnjom potrebne infrastrukture.

Kod planiranja daljeg razvoja treba uvažavati i primjenjivati temeljne principe održivosti i koristiti za to prikladne instrumente i alate.

Radi racionalnog korištenja neobnovljivih, kao i obnovljivih prirodnih resursa, potrebno je početi koristiti obnovljive izvore energije, reklirati vodu i čvrsti otpad, graditi objekte dobre termičke izolacije.

POPIS LITERATURE

1. Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine,
2. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore,
3. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore,
4. Prostorni plan područja posebne namjene za Morsko dobro,
5. Generalni urbanistički plan opštine Bar,
6. Strateški master plan za otpadne vode za Crnogorsko primorje i opštinu Cetinje,
7. Strateški master plan za upravljanje čvrstim otpadom,
8. Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine,
9. Konvencija o bioraznolikosti,
10. Okvirna Konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama,
11. Kyoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama,
12. Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača,
13. Montrealski protokol o supstancima koje oštećuju ozonski sloj,
14. Konvencija o globalnoj zaštiti od dezertifikacije,
15. Skrivanić, A. i Z. Vucak, 1983. Doprinos oceanologiji otvorenih voda crnogorske obale. *Studia Marina*, 13/14: 223 – 231,
16. Zore - Armanda, M. et al., 1991. Hydrographic properties of the Adriatic Sea in the period from 1971 through 1983. *Acta Adriat.*, 32(1): 547p.
17. Prostorni plan posebne namjene za područje morskog dobra Crne Gore. Prirodne karakteristike morskog dobra. Ministarstvo uređenje prostora Republike Crne Gore. Podgorica, 1999.
18. Prostorni plan posebne namjene za područje morskog dobra Crne Gore. Ministarstvo za ekonomski razvoj Republike Crne Gore. Podgorica, 2007.
19. FAO Fishery Country Profile. <http://www.fao.org/fi/fcp/fcp.asp>